

Anni-Helena Leppälä
(Kansan Uutiset 30.10.2009)

Tilutusta ja rahinaa aivokammioista

Yhdessä opinnäytetyössä neljä taiteilijaa ja kolme neurotieteilijää kurkistavat aivojen musiikkimaailmaan.

Istutetaan erikoiseen tuoliin ja kielletään liikkumasta päätä. Pään ympärille laitetaan panta, ympärillä valot vilkkuvat, joku nykii hiuksista ja leikkii hämähäkkiä korvassa. Juotetaan kahvia, roiskitaan vettä päälle, välillä joku kiipeää syliin. Lisäksi kaiken aikaa ympäriltä kuuluu tilutusta ja rahinaa. Mitä ihmettä täällä tapahtuu?

Olen aivomusiikkilaboratoriossa ja ympäriltäni kuuluva ääni on lähtöisin aivoistani.

Osallistuin koehenkilönä **Marko Alastalon** esitystaiteen ja -teorian maisterinohjelman opinnäytetyöhön, mutta silti mistä oikein on kyse?

– Minua on jo pitkään kiinnostanut erilaiset vuorovaikutukselliset esitykset ja toisaalta ajatus siitä, kuinka yleisöllä on mahdollisuus osallistua esityksen rakentamiseen tavalla tai toisella. Sitten sain jostain idean siitä, että entäpä jos hyödyntäisi yleisön aivosähköimpulsseja ikään kuin vuorovaikutteisuuksien ja esityksen rakentamisen välineenä, Alastalo kertoo.

Alastalolla itsellään on musiikkitausta ja hän on opiskellut musiikin teoriaa Sibelius-akatemiassa.

Tämän vuoksi hänestä tuntui aivan luontevalta ajatella, että aivosähköä voisi muuntaa musiikiksi.

– Sehän on hirveen helppoa siinä mielessä - tai ei ole helppoa, mutta se on siinä mielessä luontevaa, että aivoaallothan on värähtelyä niin kuin musiikkikin. Ne ovat vain paljon matalataajuisempaa värähtelyä.

Päästä pulppuaa tiluttavia aaltoja

Syntyvää musiikkia hyödynnetään esimerkiksi esityksissä, joiden ytimen äänet muodostavat. Tarkoitus on hyödyntää syntyvää ääntä myös tutkimustarkoituksiin.

– Aivomusiikkilaboratorion työskentely on suunniteltu jatkuvaksi. Se ei pääty opinnäytetyöhöni vaan alusta asti on suunniteltu, että tätä jatketaan pitemmällä tähtäimellä. Me saadaan näitten tutkimusten perusteella tärkeää tietoa siitä miten kehittää tätä toimintaa jatkossa eteenpäin.

Aivoistani kuuluu tilutusta, kun hymyilen tilutus voimistuu ja ääni muuttuu kirkkaammaksi. Hymyilyn katkaisee kahvi jota en ikinä joiisi vapaaehtoisesti. Aivoäännet kuulostavat hätäntyneiltä, jopa aggressiivisilta.

– Kaikkien päästä kuuluu jonkinlaista tilutusta, mutta jokaisen koehenkilön musiikki on kyllä ollut aika erikuloista. Kaikkien aivotoiminta on vähän erilaista - alfa- ja beeta-aallot sekä kasvojen lihasjännitykset painottuvat eri tavoin. Sukupuolten välistä eroa ei ole ollut havaittavissa ainakaan näin suppeasta otantakannasta. Suoraan sanoen en usko, että sellaisia eroja löytyykään, Alastalo toteaa.

Mukana on ollut 30-40 ihmistä, se ei ole niin laaja otanta, että voisi tehdä tilastollisesti pätevää tieteellistä tutkimusta, mutta se antaa suuntaviivoja työryhmän tulevaisuuteen.

– Tämä ei ole suinkaan ensimmäinen kerta, kun tällaista on tehty. Jo 60-luvulla Amerikassa tehtiin ensimmäiset kokeilut joissa aivosähköä muunnettiin musiikiksi. Uudempaa tässä on, että nimenomaan meidän katsoja-koehenkilö on se, jonka aivosähköä muunnetaan musiikiksi eikä esiintyjä, Alastalo muistuttaa.

Lopulta mikä ilahdutti eniten minun aivojani? Kivet käsissä – ja suklaa.

Interaktiivista esitystaidetta

Aivotutkimuslaboratorion työryhmässä **Maija Mustonen** on ainoa, joka on projektissa kehollisesti mukana.

Tanssitaiteilija Mustonen haastaa niin koehenkilöä kuin itseäänkin, eikä yllätyksiä ole puuttunut.

– Ihmisten reaktiot ovat yllättäneet valtavasti, tämä on todella herkkää ja henkilökohtaista. Olen ollut yllättyneet myös siitä, miten tavallaan pystyy lukemaan ihmisten reaktioita ilman sitä musiikkiakin. On haastavaa, että löytää oikein henkilökohtaisuuden ja toisaalta turvallisen liikkumatilan.

– Yritän olla herkkä ja samalla kuitenkin saada ihmiset reagoimaan. Tässä nämä käytettävät ainekset liikkuvat tutun, assosioivan ja mysteerisen välillä – ainakin minä koen sen sillä lailla. Itselleni jokainen esitys on kuitenkin ollut omanlaisensa.

Työryhmään Mustonen päätyi, kun Marko Alastalo esitteli kaksi ja puoli vuotta sitten opinnäyte ideaansa esitystaiteen pääsykokeissa. Jo pääsykoe vaiheessa Alastalolla oli ajatuksena, että mukana olisi joku keho- tai tanssitaiteilija.

– Minulla on tällainen kehollinen tanssi, liike, kosketus repertoari, joten oli luontevaa lähteä mukaan, Mustonen sanoo.

Aivomusiikkia on kuultavissa Kansan Uutisten verkkosivuilla.